

Santa Margarida, l'assignatura pendent de Roses: d'urbanització turística a barri residencial

Nascuda en temps del franquisme, amb el dictador com un dels propietaris de les seves parcel·les, continua mancada d'equipaments públics

La seva identitat urbana es llegeix en clau d'aigua: una trama de canals, amarradors i passeres que conviu amb la primera línia de platja i amb una història marcada tant per l'ambició urbanística dels seixanta com per les tensions jurídiques de la Llei de Costes i la gestió del domini públic maritimoterrestre. El punt de partida documentat arriba el 1959, quan l'arquitecte figuerenc Alexandre Bonaterra Matas redacta el primer projecte d'urbanització a l'àmbit del Salatar, embrió que, amb els anys, acabarà configurant també Santa Margarida com un dels nuclis que simbolitzen el creixement rosinc lligat al turisme de mitjan segle XX. La mateixa memòria local que recull l'Ajuntament en el seu expedient sobre el projecte subratlla aquesta metamorfosi: Santa Margarida passa d'espai natural a zona hotelera i residencial de referència. El problema és que ningú va pensar que calia generar zones d'aparcament públic, espais verds i una vialitat que permetés la mobilitat dels milers de cotxes que hi circulen al llarg de l'any. Tampoc es va pensar a ubicar-hi cap equipament públic gestionat per l'Ajuntament de Roses, una mancança que en ple segle XXI encara és vigent. Els diferents governs dels darrers anys han posat idees sobre la taula, la darrera de les quals situa el futur de Santa Margarida en una de les futures convocatòries del Pla de Barris de la Generalitat. El tret diferencial de la seva construcció als anys seixanta va ser la decisió d'implantar una marina residencial sobre una antiga zona de maresmes a la desembocadura del Grau: el projecte configura carrers i parcel·les com una malla que s'obre al canal, convertint l'amarratge en extensió de la propietat i redefinint la relació entre habitatge i espai públic. La documentació tècnica de Costes descriu "uns onze quilòmetres de canals" i "més de mil cinc-cents amarradors" (amb embarcacions de fins a 22 metres d'eslora), situant Santa Margarida com una marina residencial en plena badia de Roses i a menys de dos quilòmetres d'Empuriabrava. En paral·lel, la fitxa de Ports de la Generalitat actualitza el retrat operatiu: 1.598 amarradors i 15 km de canals navegables, amb calats interiors d'entre 2 i 3 metres. La construcció de Santa Margarida és també una història de documents i imatges. L'Arxiu Municipal de Roses ha difós fotografies inèdites del 1966 que mostren el procés d'urbanització i vincula les obres a la col·lecció de Joan Torres Ponsí, encarregat dels treballs. El mateix fons arxivístic situa la cronologia de l'obra amb elements molt concrets: plànols utilitzats "a peu d'obra", un llibre de despeses entre setembre del 1965 i novembre del 1973, i fins i tot un conjunt de fotografies associades a una visita de Franco i Carmen Polo a Santa Margarida, convidats pel seu amic i promotor Miquel Mateu. De fet, fins fa no pas gaires anys, encara hi havia una finca sense edificar a prop de la bocana que es donava per fet que era propietat de la família del dictador. En urbanisme litoral, la pregunta clau és qui controla què. En aquest punt, la documentació de Costes recorda que el 1971 el Ministeri d'Obres Públiques autoritza, per ordre ministerial, obres de "condicionament de la sortida al mar" de la xarxa de canals, i hi deixa una idea de fons: les aigües interiors comunicades amb el mar passen a ser de domini públic i el seu ús s'ha de regular a través de concessions. Aquesta arquitectura jurídica és la que, dècades després, condiona tant la gestió del port interior com l'encaix urbanístic d'una urbanització construïda sobre terrenys inundats i transformats. El cas Santa Margarida entra en una fase especialment sensible amb la delimitació del domini públic maritimoterrestre. Un anunci del BOE recull l'ordre ministerial del 10 de juny de 2011: s'hi aprova el deslinde (delimitació) d'un tram d'uns 824 metres entre la platja de Santa Margarida i el Grau, i s'ordena rectificar situacions registrals contradictòries. El debat social i econòmic va ser molt visible en la premsa. En el seu moment, els mitjans de comunicació vam arribar a especular amb una amenaça d'enderroc sobre tres hotels, uns 1.000 habitatges i negocis, amb la via de la concessió temporal com a possible sortida, amb el rebuig veïnal a perdre drets de propietat a llarg termini. Un nou escenari d'aprovació del deslinde (delimitació) per ordre

ministerial del gener de 2021 en l'àmbit de la urbanització maritimoterrestre va calmar els ànims. El futur de Santa Margarida implica humanitzar-la i reequilibrar-la més enllà de l'ús nàutic i turístic, equipant-la com un barri més de Roses i de la ciutat que vol ser. Santa Margarida i Empuriabrava conviuen al cor de la badia de Roses amb una premissa clara: han deixat de ser només turístiques per a convertir-se en nuclis amb residència permanent. Salvant els disbarats urbanístics de cada cas, ningú pot negar que el disseny d'Empuriabrava, amb llargues i amples avingudes i un espai lliure notable en el front de mar, marca la diferència. El balanç actual es mou entre tres vectors: la governança de l'aigua (canals i concessions), la seguretat jurídica (delimitacions i servituds) i la qualitat urbana (manteniment, espai públic i integració paisatgística). És en aquesta cruïlla on Santa Margarida continua evolucionant com a barri consolidat amb moltes mancances, una gran assignatura pendent.

Font del document:

<https://www.diaridegirona.cat/alt-emporda/2026/03/03/santa-margarida-roses-urbanitacio-turistica-barri-residencial-127504074.html>